

Ivan Jablonka

Escriptor

Si a 'Laètitia o la fi dels homes' feia una investigació colpidora sobre l'assassinat d'una noia de 18 anys a França, a 'Una casa amb rodes' (Anagrama) Ivan Jablonka fa un tomb lluminós: recull els estius d'infantesa en autocaravana però també un estil de vida i societat desapareguts

DAVID BORRAT

“No sé si vaig ser feliç per mi o pel meu pare”

◆◆◆◆ Anna Ballbona

Aquest llibre és aparentment molt diferent de *Laètitia...*, però hi manté algunes relacions.

He escrit diversos llibres que tenen una sensibilitat tràgica. He treballat sobre els meus avis i la Laètitia, persones que van ser assassinades molt joves. I després vaig sentir la necessitat d'escriure un llibre que fos més solar, alegre, feliç i estival. Vaig voler parlar de la infantesa, de quan vaig ser més lliure i més feliç. Amb tot, aquest llibre sí que té relacions amb els anteriors per la infantesa i per la reflexió sobre la manera com la mort i el genocidi travessen la nostra vida fins i tot en els moments més feliços i lleugers [el pare de Jablonka va perdre els pares als camps nazis; l'autor va escriure'n la història en un altre llibre].

Un altre vincle és la barreja de gèneres. Hi ha història, biografia, record, pessics d'antropologia, de sociologia...

Sovint m'he preguntat què feia jo com a historiador i com a escriptor. I sem-

pre he sabut el que no feia. No faig ficció, ni novel·la ni història acadèmica. He trigat anys a trobar la paraula que m'anava millor. Aquesta paraula és *investigació*. Faig investigació, recerca del passat, i ho represento amb un treball literari. Em sento historiador i escriptor però sense recórrer mai a la ficció. La majoria dels meus llibres són investigacions i tracten sobre les petjades de les persones que han desaparegut. En aquest cas, és una investigació sobre aquell nen que era jo, que ja no existeix. I s'entén que el llibre té una relació amb els altres per la seva tonalitat. La gent que he intentat descriure tenien un poder de ser feliços i una força vital que els impulsava cap al seu propi futur.

Quin motor ha engegat la recerca de l'autocaravana?

He intentat respondre a una pregunta una mica inquietant: a qui pertany la meua infantesa? Qui l'ha fabricat? ¿Jo mateix o els meus pares o bé l'automòbil, la publicitat, la moda, el temps, els anys 80...? He fet aquesta

“**ELS MEUS LLIBRES TRACTEN SOBRE LES PETJADES DE LES PERSONES QUE HAN DESAPAREGUT**”

recerca a partir de fonts, els meus records, els dels meus pares i de la gent amb qui viatjàvem però també els diaris personals que escrivia de petit o les cartes que escrivia als meus avis. O les fotos que tinc d'aquesta època. I més enllà dels records, he volgut fer el retrat d'una època, no només de la meua infantesa sinó de la nostra infantesa, de tots els que van néixer, com jo, a la segona meitat del segle XX. Globalment hem tingut la mateixa infantesa, sobretot pel que fa als aspectes tècnics i fins i tot, en concret, de l'automòbil.

El llibre va del que és personal al que és col·lectiu.

És una autobiografia col·lectiva que es planteja com és el col·lectiu, els grups polítics, socials, històrics que van crear la nostra vida. L'autocaravana era a la cruïlla de diversos corrents històrics. El primer és el sentiment de la natura, el desig de ser tan a prop com fos possible de la natura. El segon és la cultura del temps lliure, del lleure, el fet que a partir d'un

determinat moment la gent va tenir temps per fer altres coses que no fos treballar. El tercer és l'alliberació dels costums. El Maig del 68 a França i la cultura *hippy* als Estats Units. I el quart és la marca de l'autocaravana, Volkswagen, que és una història alemanya que va des de Hitler i el nazisme, des de l'època en què els meus avis van ser assassinats, fins a la meua infantesa i fins avui. I m'interessava reflexionar sobre la manera com la meua vida és una barreja d'història alemanya i d'història mediterrània, per al millor i per al pitjor.

¿Que un mateix sigui l'objecte d'estudi no és difícil per a un historiador?

És difícil per a un historiador perquè potser té un tabú al voltant del jo i de tot el que afecta la seva personalitat. Però jo, des de fa molt de temps, en els meus llibres d'història assumeixo la meua subjectivitat. I el fet que, com a investigador, formo part de la investigació, i com a historiador, de la història.

Hi ha un moment que diu que vostè és infant de l'Holocaust. I té la por de sentir la seva felicitat lligada als desitjos del pare.

El pare i la mare són de famílies jueves i van néixer quan França i París estaven ocupats. Això fa que la seva supervivència sigui un miracle. Jo portava sobre les espatlles aquest pes del deure de ser feliç. El deure de la memòria però també el deure de la felicitat. I això va ser dur per al nen que era perquè, al final, no sé si vaig ser feliç per mi o pel meu pare. Crec que és una reflexió que tots podem fer parlant de la nostra infantesa.

També apareix la consciència social respecte a la resta d'alumnes de l'institut, que eren de classe alta. L'autocaravana va ser una escola d'història però també de sociologia. Em va permetre travessar fronteres, països i també medis socials, a França i a tot Europa. Els companys d'escola se'n anaven a passar les vacances al Club Méditerranée o a una casa de camp o feien vacances que semblaven més burgeses que no pas les meves. Ho vaig sentir des de molt petit. I també vaig sentir la pertinença social quan viatjava, perquè la major part del temps érem en països [de la conca mediterrània] més pobres que França.

Afirma que l'autocaravana l'ha preservat de l'arrogància.

Perquè l'autocaravana és el nomadisme, estar desplaçat, fora del teu àmbit, el fet de no estar arrelat enlloc, de no rentar-te cada dia, d'anar a pixar a la platja... Això et cura per sempre de l'arrogància.

En certa manera, lliga la història dels seus avis amb l'autocaravana.

Del model que teníem se'n van fer més de dos milions d'exemplars. Més de dos milions de famílies van tenir la mateixa infantesa i vacances que jo, que tenen els colors del final del segle XX, amb el càmping lliure, el sentiment de llibertat, el fet que Europa s'estava construint, sobretot l'Europa del sud. I això és el que em va salvar del Holocaust, perquè va impedir que fos un nen dedicat només al passat i a la mort. En aquest sentit puc dir que l'autocaravana m'ha salvat. ◆